

Imena Kršna dozdej še nisim našel na rimsko-slovenskih kamnih, ali ime Amuro v latinsko prestavljeno Nigellus, Nigellio (*Ankershofen 510.*) večkrat, od staroslovenske besede mur = črni, zato imena Mur, Murko, Muršec, in besede mura (krajnski mavra) črna, in kamura (kalmura) beločernkasta krava. Beseda kamura je še običajna v okolici Lotmerški; jaz sim si jo zapisal v fari sv. Tomaža.

Na koncu tega članka še omenim, da je znamenito viditi, da so norički Slovenci ravno tako lastna imena pisali, kakor Rusi še današnji dan, postavim: „Adjatullus. Vepotalis. Filius. Patucae. Vervici. filiae. uxori“. (*Muhar 385*) — primeri rusko: „Konstantin Nikolajevič Romanov Olgi Nikolajevni Romanovi sestri“. Rimljan postavi na ravnost: „Marcus Tullius Cicero Tulliae suae salutem plurimam dicit“.

Kdor pri takih dokazih še dvomi o resnici, da Noričani in Panonci niso bili celtogalsko, temoč indoslavenško pleme, takega slepi narodna strast, takšni nima dobre volje in resnicoljubivega serca.

Slovenski mladenči! vas pa prosim: nabirajte vse narodne povesti. Iz tega članka vidite, kako so važne za historičke dokaze. Pa nujte! scer jih ljudstvo bode pozabilo, zakaj poveršina sadanjost je sovražna vsemu vlastovitemu, vsemu staremu, čeravno ne zna z ničim nadomestiti starih šeg in običajev, kateri so, ako hoče narod samostalen in zdrav ostati, njemu ravno tako potrebni, kakor jesti in piti. Izrodili narodi so naj hujši in naj sovražniši pozitivni veri in državljanskim krepostim; ne imenujem družih, pokažem le na poturčenjake Bosnjake.

Slednjic se še podstopim vprašati: ali je predikat „indogermanski“, kakor nemški učeni navadno govorijo o indoeuropejskih narodih: Nemcih, Romanih, Gerkih, Litvanih itd. temeljiti, in ali bi se ne smelo z večjo pravico reči „indoslavenški“, ker so Slaveni v večji sorodnosti z Indiani, kakor narodi germanski? Pa naj so le drugi narodi proti nam pravični, mi Slaveni na takšno gizdost malo porajtamo.

Pomenki o družtvu sv. Mohora.

Slavno vodstvo družtva sv. Mohora v Celovcu je razglasilo te dni imenik družbenikov v letu 1852 in račun dohodkov in stroškov.

Število družbenikov, ki se je dosihmal naraslo že čez 800, je zneslo konec preteklega leta 715, med kterimi je nar več gospodov duhovnega stanú (okoli 530), za temi nar več gosp. učiteljev (okoli 60—70); ostala stotina pa je iz mnogoverstnih družih stanov. Spet nam je ti imenik nov dokaz, da nar večji in nar krepkeji podpora domačega slovstva so bili od nekdej in so še danadanašnji duhovni gospodje. Slava!

Z živim veseljem smo tudi brali na prvi strani imenika, da pod krilom svitlega knezoškofa Lavantinskega gg. Slomskega omenjeno družtvo stoji, katero ravná in oskerbuje en gosp. vodja s tremi odborniki v Celovcu; zraven vodstva je imenovanih še 10 odbornikov bivajočih v Celji, Gorici, Ljubljani, Mariboru in Terstu, kterih opravila pa nam niso znane.

Znesek vsih dohodkov iz vpisnine, letnine in posebnih daril preteklo leto je bil 3054 fl., med kterimi nam je hvaležnega serca omeniti krasnega dara s 500 fl., s kterim so svitli knezo-škof pokrovitelj lepo podlago položili družtvu in tudi po tem načinu djansko razodeli vnovič iskreno ljubav do naroda našega.

Stroški so znesli v vsem skuplani 2375 fl. 37 kr. in scer za tiskanje in vezanje izdanih knjig 2077 fl. 49 kr., — za rokopise 117 fl. 12 kr., zares

celò majhin znesek, ki hvalevredno priča, da so si gosp. spisatelji komaj le stroške za papir in prepis poverniti dali; — za pisarne potrebe se je izdalo 32 fl. 37 kr., tudi ti stroški so tako majhni, da se iz njih očitno vidi, kako varčno ravná vodstvo z družbenim premoženjem; — stroški za poštnino so bili 100 fl. 9 kr., za razne druge potrebe pa 48 fl.

Po poplačanih stroških je konec leta družtvu ostalo gotovine 678 fl. 13 kr.

Na svitlo dane so bile lani sledeče knjige:

1) Blagomir puščavnik (podučivna in kratkočasna povest za mlade in odrasene, po nemškem) v 1000 iztisih. 2) Povestnica goriške škofije v 600 iztisih. 3) Šola veselega petja v 1000 iztisih. 4) Domači ogovori (pridige) po nedeljskih evangeljih v 1000 iztisih. 5) Gofina razlaganje cerkvenega leta v 1000 iztisih. Razun teh novo tiskanih knjig je vodstvo nakupilo in tudi družbenikom razposlalo 735 iztisov g. Robidovega naravoslovja, in pa 145 iztisov Slovenske Bčele.

Če pregledamo petero na svitlo danih novih večidel zlo obširnih knjig, moramo tudi od te strani vodstvu čast in hvalo dati, da je marljivo delalo, ker toliko knjig na dan spraviti, prizadene mnogo skerbi in truda. Taka delavnost pa zasluži tolikanj večji spoznanje, ker se vse edino le iz čiste ljubezni do domovine opravlja. Gosp. vodju Einspieler-u in odbornikom g. Robidu, g. Rudmašu in g. Janežič-u gré tedaj o tem očitna hvala!

Ako se tedaj ozremo od ene strani na delavnost družtva o preteklem letu, moramo hvaležni biti za to, kar je lepo doveršilo, — ako se ozremo na množico družbenikov, moramo veseli biti, da tako obilo napreduje in da je v kratkem času iz njeznega deblica že precej močno drevó postalo, kterega sad ima biti večji omika slovenskega ljudstva — njegova dušna in posvetna sreča.

Omenivši z veseljem in z zasluženno pohvalo delavnosti našega družtva bodemo na dalje preiskali: ali dosega pohvaljeno družtvo po ti poti svoj namen vsled svojih postav? Odkritoserčno bodemo svoje misli in svoje želje razodeli, pa ne da bi jih komu vrivati hotli, ampak le v prevdank in pretres jih podamo slavnemu vodstvu in vsim g. družbenikom. Zna biti, da so naše misli krive; radi bomo po tem spoznali svojo pomoto; zna pa tudi biti, da se ne bojo — saj popolnoma neovergle, in veseli bodemo potem, ako smo kaj pripomogli k popolni dosegi blazega družtvenega namena.

(Konec sledi.)

Novičar iz slavenskih krajev.

Terst 29. maja. Ni ga lepšega in ne bolj slovenskega dneva v Terstu kakor je dan sv. Rešnjega telesa. Ko se po Korsu dolj ozreš proti morju, ti vihrava nasprot iz vsih okenj in balkonov svila, baržun in škerlat, ter se spreminja v solnčnem blesku. Vès spremljen je Terst; sicer golo ozidje se spreminj v čarobno krasoto, da duh in serce visoko dviguje. Krepki glasovi moških korov doné po prostornih ulicah in kaj prijetno odmevaje od zida do zida, ter napolnujejo persi svetim navdahnutjem. V barkostaji vihravajo praznična bandera po vsih brodovih in barkah, na gradu pokajo topovi, po ulicah svira trojna muzika: vojaška, mornarska in okolične straže. Slovesni obhod terpi kakih pet ur, h kteremu se snide silna množica iz cele terzaške okolice. Bilo je dopoldne lepo vreme in precej vroče, ali ravno opoldne se je tako dež vlil, da je mnogo obhodnikov iz verste stopilo, med kterimi je bil tudi svetovavec deželnega poglavarstva grof Gleibach, kterega je, ko se je domú peljal, v kočii mertud zadel, da so neza-

Vrabce pitate in plevél sejete!

(Konec.)

Ako se ovès v celem zernju konjem poklada, ga ne morejo vsega prezveči, in po gotovih in natančnih skušnjah ga gré desetina celega neprebavljenega od njih; so pa konji že bolj stari ali zlo lačni (gladovni), je zguba še veliko večí in celo tretjína ovsá pride v gnoj, ki se po polju in cestah stresa vrabcom v prid. Tako pitate vrabce, namest da bi kermili konje!

Ravna taka je s plevélnim zernjem, ki je primešano ovsu, in ki z ovsom vred, ne prezvečeno in neprebavljeno, od živine gré na gnoj in z gnojem na njivo. In tako sami sejete plevél!

Tako gospodarstvo se vendar ne more imenovati dobro gospodarstvo, čeravno kdo poreče: „e — koliko ta mervica zdá“. Je mervica za en dan, al ni mervica skozi celo leto, ako desetina ali celo tretjína vsakdanje piče v gotovo zgubo gré.

Na celem Angleškem ga ni kmetovavca, ga ni gospodarja, če ima tudi le enega samega konjiča, ki bi celi ovès živini dajal; vsak ga poprej zmelje. Kjer koli se voznik (furman) čez noč vstavi, povsod dobí tak malenček in pa škoporeznico. Zmleti ovès se pomoči z vodo in rezanco, pozimi pa tudi z zrezanim korenjem pomeša.

Da je tako ravnanje veliko koristniši za živino in gospodarja, je jasno kot beli dan. Zelodec živine zmleto žito lahko prebavlja in prekuha in do dobrega vse povžije. Poglejmo pa tudi konje na Angleškem: kakošni so memo naših! Kdor ovès konjem melje, si tedaj prihrani veliko piče, si redí dobre konje in ima čiste njive.

Zraven tega dobička pride še ti, da se zatuhli ovès po mletvi (šrotanju) popolnoma zboljša, ovsene pléve pridejo proč, tudi mlad ovès, če je zmlet, ni škodljiv, itd.

Tak železin mlin, na katerem hlapec z roko ovès melje, ni predrag in se v enem letu splača pri dvéh konjih s tem, kar se na piči prihrani. Tudi ni s tem veliko več dela kakor ga hlapec ima, ki ovès čisti.

Tudi na navadnih mlinskih kamnih se zamore ovès za konje na debelo mleti dati.

Le poskusi naj se to! Saj se ni nobene zgube bati, dobiček pa gotov, ker gospodar zamore vsak dan desetino manj ovsá svojemu konju dajati, kakor mu ga je popred dajal, ko ga ni mlel, in še se bo konj pri tem bolje počutil, boljše redil.

Dokler ne bojo naši kmetovavci o tem tako ravnali, kakor Angleži — mojstri živinorej — ravnajo, jim ne smemo zameriti, ako nam zabavljajo, rekoč: Vi vrabce pitate in plevél sejete!

(Ost. Zeitung.)

Potovanje po okrajnah natoroznanstva.

Kemija — in kuhinska sol.

(Dalje.)

Kako pa bomo zvedili: iz česar obstoji solna kislina, — tista huda tekočina, ktera enaka strupu vse razjeda, kamor kane, zvezaja pa z drugo stvarjó in vkrotena po nji v kuhinski soli, nam jedíta tako okusne in prijetne dela? Zvediti to, vzemimo nekoliko tistega ruda, ki se manganov rud (Braunstein) imenuje, in dajmo ga s solno kislino vred polagama v majhni steklenici nad žerjavico razgreti. Lejte! kako puhti rumeno-zelen gáz po stekleni cevi iz sogrete steklenice v drugo zraven postavljeno. Kaj nek je ti puh (gáz), ki vès zelen beží proč? Klor se imenuje po svoji zelenkasti barvi, in

strupen puh je, ki nas zadušíti žuga, ako ga dihamo, — ki pa je neprecenljiva stvar za kemikarje, fabrike, obertnije in zdravnike zato, ker je koristen na sto strani in se z vsimi pervinami od konca do kraja združevati da.

Pa kako se to godí — bojo naši marljivi bravci vprašali — da beží sedaj klor iz solne kisline, ko ji je bil manganov rud pridjan? al ga je ti rud spodil? in kako?

To se takole godí: manganov rud ima obilo kislina (Sauerstoff) v sebi; tisti kislic, kar ga je bilo odveč v manganovem rudu, se je berž z vodencom (Wasserstoff), ki ga ima solna kislina v sebi, združil in se z njim v vodo spremenil, ki je v steklenici ostala v podobi kaplic ali kancikov. Ko je pa vodenec solno kislino zapustil, je tovarš njegov samec ostal, pa poprejšne zveze rešen ni hotel v prvi steklenici ostati, ampak je v podobi zelenkastega puha zbežal v drugo steklenico, — in to je klor.

Solnokisli gáz je bil tedaj združek klora in vodenca.

Tako smo vidili že dve sila imenitni stvari iz kuhinske soli se razviti: solno kislino in klor. V solni kislini in kloru se raztopijo rudi ali metali posebno radi, in zlata in platine ne premaga nobena druga tekočina, kakor takošna, ki ima prosti klor v sebi. Posebne važnosti je pa ta znajdba novejših časov bila, po kateri se je zvedilo, da ima klor toliko prijaznosti do vodenca, da ga na-se potegne, kjer koli ga najde. Klor razdene in pokončá organske barve, vsak duh in smrad; on jim vzame vodenca in jih tako razkrojí. V izbe ali hleve, kjer so kužne bolezni in zrak po kužnini spriden, se postavi klor, — in zrak je kmalo očiščen. Klor čisti kleti in shrambe, ki smerdé po plesnini, in s klorovo vodo poplajknjeni zatuhli sodci zgubé svoj duh. Nekdaj je v fabrikah platneno in pavolnato blago sonce počasi belilo, sedaj ga beli klor sila hitro. V papirnicah, če bi ne imeli klora, kaj bi počeli! Tudi naše perice ga, žalibog! že poznajo; pa ker so nevedne o silni moči njegovem, ga jemljejo preveč in gorje zato našemu perilu! Vkroten je scer klor z apnom v tako imenovanem klorovem apnu, al tudi v ti združbi še hudo razjeda.

Poznali so scer naši očaki pred več tisuč leti kuhinsko sol, al klor in solno kislino iz nje dobivati, je bilo še le v novih časih najdeno. Na rumenem platnu, v katero so Egipčani mumije zavijali, se še danes lahko vidi, da njih platno ni bilo beljeno.

S tem pa, da smo zasledili klor in solno kislino v apnu, ni še naše preiskave o kuhinski soli konec.

(Dalje sledí.)

Pomenki o društvu sv. Mohora.

(Konec.)

Namen društva je v §. 2. njegovih postav tako določen: „Na svetlo dajati in razširjevati dobre knjige, ki um, serce in voljo ljudi razsvetliti in požlahniti in se zraven tudi dober kup razprodajati zamorejo“.

Po tem pravilu smo si bili svesti, da namen našega društva bo ravno tisti, kakor so nameni enacih društev v družih deželah in na priliko Dunajskega pod imenom „Verein zur Verbreitung nützlicher wohlfleiler Volksbücher“. In popolnoma poterjeni v teh mislih smo bili s „povabilom“, ki ga je častito vodstvo 1. januara 1852 razglasilo, v katerem še bolj določno namembo društva izrekuje v sledečem: „dobre in koristne bukve izdajati, jih med ljudstvom razširjevati, tako slovenski narod izobraževati in naše slovstvo po mogočosti podpirati in povzdigovati“.

Koristne knjige dober kup med ljudstvom razširjevati je tedaj, ob kratkem rečeno, cilj in konec našega društva, ki je za slovenski narod ravno tako, če ne še bolj potrebin, kakor so enake društva v družih deželah.

Ako pa pogledamo na število lani izdanih knjig v primeri s številom družbenikov, in na ceno, po kateri se ostala mervica prodaja, se nam dozdeva, da je slavno vodstvo društva sv. Mohora bolj pot „matice“, kakor „društva za izdajanje koristnih cenih ljudskih knjig“ nastopilo. Želeli bi bili iz lanskega imenika zvedeti: koliko se je vendar izdanih bukev med ljudstvo razun družbenikov spečalo?

Po naših mislih in vsled družtvenega namena se ne izdajajo bukke za družbenike, ampak več mož v družbo zedinjenih jih izdaja za ljudstvo, za preprosti narod, kteremu še na toliko strani koristnih bukev manjka. Ljudstvo je cilj in konec, društvo je le sredstvo, pripomoček k temu cilju in koncu. S številom družbenikov ne more omejen biti namen društva. Tako razume tudi Dunajsko družtvo svoj namen in ti zapopadek se nam zdi edino pravi. Da družbeniki pri tem tudi izdane knjige dobivajo, je le mala stvar, nikakor pa poglavna. Kdor stopi v kolo tacega domoljubnega prizadetja, temu ne smé mar biti za tiste goldinarje, ki jih na leto daruje družtvo, da bi jih v knjigah povernjene dobil; naj blagodarjši povračilo najje vsacemu družbeniku to: viditi, da tudi z njegovo pripomočjo je šlo tisuč in tisuč koristnih knjig med ljudstvo, ki mu um razsvitljujejo in serce požlahnujejo. Kdor stopi v kakoršno koli občekoristno družtvo le s tem namenom, da svoj denar nazaj dobí v blagu (dass er sein Geld herauskriegt), tak naj stopi v družbo akcionarjev, ne pa v družtvo za prid človečanstva!

Brez ovinkov moramo reči, da smo se čudili, ko smo v nekem družtvenem časniku (ali v „Slov. Bčeli“ ali „Solsk. prijatlu“ se ne spomnemo več) lani brali: „kako je to, da ne stopi več kmetov v družtvo sv. Mohora?“ To nas je popolnoma prepričalo, da se še nismo porazumili o namenu društva. Po naših mislih ni na tem celò nič ležeče, ali je kaj kmetov družbenikov ali ne; le to je poglavna reč: ali si veliko kmetov in eicer naših ljudi po družtvo izdanih bukev kupuje. Tri goldinarje scer ni veliko, vendar od preprostega človeka jih ne moremo lahko terjati.

Da bo pa ljudstvo po družtvo izdajane knjige rado kupovale, mu morajo na eno ali drugo stran koristne in pa prav dober kup biti.

Koristne mu bojo za dušno in posvetno srečo, ako se volijo zapopadki bukev iz obilnega zaklada tistih reči, ktere zadevajo ljudsko omiko, ki dušo in telo dotika; tû sém spadajo pobožnosti poduki vsake verste, zemljopisne, zgodovinske, naravoslovske, gospodarske, dietetične reči, življenjopisi pridnih, poštenih mož, ki so si iz revšine pomagali k premoženju ali imenitnemu stanu, in sto družih reči, kterih nam ni treba dalje razlagati. Od svetlega knezoškofa gg. Slomšek-a nekđaj izdane zlatega denarja vredne bukke pod imenom „Blaže in Nežica“ nam djansko kažejo, kaj vse spada v obsežje ljudskih bukev. V teh bukvah, kakor v neprecenljivih „Drobtinicah“ najdemo lepo kazalo (die Schlagwörter), po kterem naj se volijo predmeti bukvic, izdanih po družtvo sv. Mohora. Prav bi pa tudi bilo, da bi se naše družtvo oziralo na druge društva enacega namena, postavim, na Dunajsko družtvo, ktero ni zaspalo, kakor smo v „Solsk. prij.“ nedavnej brali, ampak prav lepe in podučne bukke med ljudstvom razširja pod imenom „večernice“ (Abendstunden). Vse take knjige se vé da morajo spisane biti tako, da so razumu pro-

stega ljudstva primerne, kteremu hočemo „um razjasniti in serce požlahnuti“.

Da bojo pa po družtvo za ljudstvo izdavane bukke prav dober kup, ne smejo obsirne biti, ampak majhne bukke morajo biti. Velike bukke ne morejo dober kup biti, to vsak vé, — al znano je tudi, da velicij bukev ne berejo ljudje tako radi, kakor majhnih. Dober kup bukvic si vsak rad kupuje. Dosti je, da so take bukke 3, 4, k večim 5 pól debele; veljati ne smejo čez 10, 12 kraje, ali k večim petico. Če bi se vsacih po 3 ali 4000 razprodalo, se bo namen društva dosegoval, in da se dobrih bukvic toliko razprodá po vsih slovenskih deželah, nas skušnje učé. Če se tacih majhnih bukvic, ktere imajo tudi družbeniki brez plačila dobivati, vsako leto le petero na svitlo dajé, se bo neizrečeno veliko v omiko ljudstva doveršilo in dobrega semena zasejalo, da bo kaj. Pokazalo se bo po tem tudi: al bo vstanovljenja istine potreba ali ne. Kakor sedaj premoženje društva stoji, je ravno potreba ni, čeravno je res, da denarja ni nikoli preveč. Po naših mislih se ni bati, da bi družtvo kadaj opešalo, ker bi zares žalostno bilo, ako bi se edino to naše slovstveno družtvo na krepkih nogah ohraniti ne moglo. Domoljubje, če se mora neprenehoma djansko razodevati, je scer žalbog! povsod redka reč, — al obupati vendar ne smemo o taki zadevi, ktero tudi majhna množica iskrenih mož ohraniti zamore po omenjeni poti *). Sicer pa kar vlogo kapitala enkrat za vselej vtiče: naj se to na voljo vsacemu družbeniku da, pa vsim družbenikom naj se naznani ta prememba postav in s povabilom naj se jim pové: s kolikšno vložbo se zamorejo rešiti vsakoletnega plačevanja. Kolikšna pa naj bo vložba enkrat za vselej, ni po naših mislih treba, da bi si s tem preveč glave ubijali. Vložba naj bo tolikšna, da obresti njeni donšajo navadno letno plačilo od 3 fl.; če se tedaj kapital naloži po 4 od 100, je 75 fl. pravična vložba, ne prevelika, ne premajhna. Reči bi se morebiti zamoglo, da je prevelika, ker obresti spet obresti donšajo, — al to je le tam, kjer obresti mrtve ležé; tû pa se bojo izdajale vsako leto za natis bukev. Istina ostane dar družtvo, ako daritelj drugači ne določi.

Dosihmal je, kolikor je nam znano, slavno vodstvo v Celovcu samo volilo bukke, ki imajo v natis priti, — ono samo pa je moglo tudi skerbeti za pripravo tacih bukev; vsi drugi odborniki niso imeli, kolikor je nam znano, nobenega opravila o tem. S tem pa si je vodstvo preveč dela na glavo nakopalo, in odborniki družih mest so bili le titularni odborniki.

Po naših mislih naj bi bilo to takole: Vsak odbornik naj ima dolžnost vsako leto troje predmetov nasvetovati, o kterih naj bi se bukke spisale, ali že natisnjene v kakem družem jeziku, v slovenski jezik prestavile. Tina sveti se pošiljajo mesca julia vodstvu v Celovec. Vodstvo sestavi vse nasvete, in jih razpošlje v sim odbornikom v prevdark in razsodbo. Vsak odbornik izvoli izmed njih tiste reči, ki se mu za prihodnje leto za izdajo pripravne zdé, in pošlje svoje mnenje in kako naj se njegov nasvét doverši, vodstvu nazaj. Vodstvo razsodi po večini prejetih glasov natis bukvic in poskerbí njega izgotovljenje. Tako se bo tudi o tem postavnim pravilom zadostilo. Odbornik, ki ne stori svoje dolžnosti, naj se nadomesti z drugim. —

To so naše misli, ktere odkritoserčno razodenemo slavnemu vodstvu in g. družbenikom v prevdark. Ker so za to leto že knjige določene, ki imajo v natis priti, imamo za prihodnje leto še časa dovolj, se pomeniti: kako

*) Naj nam sl. vodstvo po svojem časniku blagovoli naznani: kolikšno je letošnje število družbenikov, to je. tacih, ki so za to leto donesek odrajtali, da vidimo iz tega stan društva v drugem letu. Pis.

in kaj. „Novice“ bojo vsako mnenje rade v svoje liste jemale, naj bo naših ali nam nasprotnih misel.

Černigrob.

Med mikavne kraje krajske dežele se gotovo tudi Černigrob šteje. Černigrob, stara, nekdanj močno obiskovana božja pot, pa tudi še dandanašnji ne zapuščena, leži v severnem kotu na berdu med Loko in Krajnom; zad za njim stoji borovita Planica in točorodivni Rovt; na kterega se kmetič, ko na polju zlata pšenica zori, vedno strahom ozira, ker znač Rovta dol tolikokrat prišumē viharni oblaki, stresejo točo v plodno polje in uplenijo upe in nade ratarja. Ko dospēš skoz prijazne loke in tamne loge na berdo, stopi naj prvo v veličansko staro cerkev, od ktere nobeden več ne vé povedati, kdaj da je bila zidana. Samo tamne pravlice še čuješ stare ljudi pripovedovati, kakor so jih od svojih dedov čuli. Tam pod košato lipo ti bo sivi starček razlagal s perstom na cerkev kazaje, da je v silno starih časih, kjer zdaj cerkev stoji, tolovajska jama bila. Celo Sorško polje je še tiktat pokrival debeli gojzd. Goščava je bila taka, da je sončni žarek nikdar prešinul ni. Tako debeli hrasti so tukaj stali, da enega pet mož ni obseglo. Prebivavcev v tem kraju še ni bilo, — divja zver je samoto pretulila in krič sive sove je v črni noči tice strašil. Tiktat je tu skoz iz stare Gorotanije skoz Loko v Železnike cesta peljala. Al noč in dan so tolovaji ob cesti prežali, ki so v Černigrobu pod zemljo stanovali, so popotnike ropali in ubijali. Zavolj tega si ni nobeden več upal na cesto, ki se je tako zarasla, da se dandanašnji več ne pozná in ne vé, kje da je peljala. Pozneje je te tolovaje paganska (ajdovska) deklica zapazila in z lastno roko vse pomorila. Ta deklica je bila pa po pravlici tako orjaške postave, da je z eno nogo pri sv. Joštu, z drugo pa na Šmarni gori stala in iz Save vodo zajemala! Ona je bila braniteljka pravičnih ljudi in smert hudobnih. Ko so ljudje začeli cerkev zidati, je ona tudi pomagala, ter je sto centov teške skale v predpasniku nosila, in sama zvonik zidala, kteremu na Krajnskem ni enacega. Zidarji so na dan po soldu služili, jesti pa so si sami preskerbeli. To pa je bilo tiktat zlo veliko plačilo. — To in marsikaj družega pripovedujejo stari očetje, kar so jim še njih sivi dedi pravili. (Konec sledi.)

Novičar iz mnogih krajev.

Teržaškemu časniku se iz Milana piše, da je neki Lah iz Sene, Ludovik Maspero po imenu, pomoček zoper tertno bolezn najdel, kterega pa je le za 50.000 dvajsete svetu razodeti pripravljen, vendar ne vzame plačila prej, dokler ne bojo očitne skušnje gotovost njegovega pomočka poterdile. Mož je saj pošten! Vse kupčijske zbornice v Lombardii naberajo deležnike za to reč, in po tem se bo komisija izvolila, ki bo poskusila skrivni pomoček in rabsodila veljavnost njegovo. Sliši se, da je pomoček tak, da ga bo vsak vinorejic celó z majhnimi stroški lahkohobil. Neizrečena dobrota bi bil tak gotov pomoček, ali pa bo — bomo v 2 mescih zvedili. — Čbelarji Dunajske okolice so imeli 28. majnika svoj 7. shod. — V Banat in Vlahio so se 8. majnika silne trume tistih za živino grozno nevarnih mušic privlekli, ki so pod imenom Kolumbaških mušic znane; k sreči jih je deževje kmalo spodilo. — Dr. Polak (menda naš rojak), ki je šel v Perzio za profesorja, je poslal te dni od ondot grofu Hadik-u v Arad semena perzijskih židnih gosenc, ktere ondi pod milim nebom žido predejo. — Pozornost celega sveta je sedaj v Carigrad in na ru-

sovsko vlado obrnjena. Ko je knez Menčikov 21. majnika popoldne ob petih Carigrad zapustil zato, ker semu — gotovo na svēt angleškega in francoskega poročnika — Turk ni vdati hotel, je nek žugal, da bo rusovska vlada z vso silo po drugi poti svoj namen dosegl. Vkljub vsemu temu in čeravno ima rusovska vlada silno armado na meji postavljeno in nek za 7 mescov s živēžem preskerbljeno, je vendar strah pred vojskomenda prazen, ker miroljubni in modri car ne bo prederzno vojske začel, ktere konce bi znal za-nj nesrečen biti, ker Anglež in Francoz Turka podpirata in tudi vse druge vlade ne bojo pripustile, da bi se Turčija razrušila, ako vlada resno spolne svoje obljube. Sicer pa tudi turška armada ni tako slabotna, kakor se je mislilo, ker je nek v stanu 480.000 vojakov v vojsko dati in ima na morju 16 velicih vojnih bark, 14 fregat, 12 korvét, 20 brig. Pruska vlada je poročila svojemu poročniku: naj v vsem edino ravná z avstrijskim, in ker zdej pride slavnoznani Bruk za avstrijskega poročnika v Carigrad, bo on važno nalogo imel razpertje poravnati med Turkom in Rusom. Pričakovati je tedaj, da bo poslal rusovski car družega poročnika z manj napetimi stranami v Carigrad, ki bo iznovega pogodbo začel s Turčijo, in tako se zna vojskeoblačno nebó spet zvedriti.

Šege narodske po Slovenskem.

Narekovanje v Liburnii (Istrii).

Zapisal J. V. *).

I. Za sinom.

Sine moj! rano moja! sinko moj!
Rožice moja! diko moja! sine moj!
Kito moja! ranjena je majka, sine moj!
Rano moja! ranjena je majka tvoja, sine moj,
Ja sam mislila, da češ ti mane, grančice moja!
Va mojej starosti merzлом vodicom napajati, sine moj!
Lepi naš oženja brez nevestice, sinko moj!
Sine moj, serdačna grančice moja, sinko moj!
Ka se je mene od serdašca odkinula, sine moj!
Sinko moj! ranjena je majka tvoja, sine moj!
Guboka rano moja! serdačni sinko moj!
Nikdar nezagojena rano moja, sine moj,
Ki bi bil to meni rekal, rožice moja!
Da češ ti tako berzo oleteti, grančice moja,
Okrunjena grančice moja! sinko moj!
Ranjena je majka tvoja! rano moja sine moj!
Guboka nezagojena rano moja! sinko moj!
Nikdar nepozabljeni sine moj!
Sinko moj! ja sam mislila, rožice moja!
Da češ ti mene v starosti nastati, sine moj!
Da češ me k grobu sprovadjat, grančice moja!
Pa sprovadjam jaz tebe, serdačni sine moj!
Ja te sve zazivam, predragi sine moj!
Pa se nečeš name obazreti, rožice moja!
Sinko moj! rano moja! sinec moj!
Vela moja nadajo! serdačni sinko moj!
Ča puta si ti tvoju majku zazval, sine moj!
A sada ti vela nuja serce oklopila, rožice moja!
Da nemoreš ti tvoje mile majke zazvat sinec moj!
Lepa okrunjena grančice moja, sinko moj!
Po malo mi tamo rožice deli, sine moj!
Aš le ti ih nestati, serdačna rožice moja!
Aš je tamo čuda rodbine i bratje, sinko moj!
Podeli mi ovih rožic, lepa grančice moja,
Ke su okolo tebe, serdačna kitice moja!
I sveh mi tamo pozdravi, sinko moj,
I mojga otea i milu majku, grančice moja,
I svih naših prijatelji, serdačni sinko moj! itd.

*) Zapisal sim te narekovanja, ki so pripogrebih v Istrii navadne, kakor ste mi jih dve stari ženici vsaka posebej povedale; pri pogrebih jih ni lahko zapametiti, ker vsaka svojo poje. Pis.

Današnjemu listu

je dodana 6. pōla „občne zgodovine“.